

برای عود

۲۲ قطعه

محمدرضا ابراهیمی

ابراهیمی، محمدرضا، ۱۳۵۰-
برای عود (۲۲ قطعه) / محمدرضا ابراهیمی.
تهران، انتشارات هنر موسیقی، ۱۳۹۲.
۷۲ ص؛ ۲۹×۲۲ س.م.
شابک: ۹۷۹-۰۰-۹۰۱۴۵۳۹-۱-۳ (ISMN: 979-0-9014539-1-3)
فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیپا.
۱. عود -- آموزش ۲. عود -- پارتیسیون.
رده بندی کنگره: ۱۳۹۰ ۴ ب ۲ الف/۳/۴ MT ۶۴۰
رده بندی دیویی: ۷۸۹/۷۳
شماره کتابشناسی ملی: ۲۵۳۱۸۴۳

برای عود
اثر: محمدرضا ابراهیمی
نت‌نویسی و نت‌نگاری: مریم خدابخش، آزاده احمدی
گرافیک جلد و متن: سیمنا مشتاقی
مدیر اجرایی: مژگان زرین‌نقش
ناظر فنی چاپ: مهدی واحدی
ناشر: هنر موسیقی چاپ اول، ۱۳۹۲
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه قیمت: ۷۰۰۰ تومان
لیتوگرافی: هنر گستر چاپ: صنوبر
© حق چاپ برای ناشر محفوظ است.
انتشارات و مرکز پخش: هنر موسیقی
تلفن: ۰۲۱-۴۴۲۶۳۴۴۴

Tel: +(98 21) 44 26 34 44
www.art-of-music.net
Email: publications@art-of-music.net

تهران ۱۳۹۲

فهرست

۵	پیش درآمد (امیرعباس ستایشگر)
۶	سخنی کوتاه درباره‌ی «برای عود» (محمدرضا ابراهیمی)
۷	درباره‌ی صاحب اثر
	۲۲ قطعه برای عود:
۱۰	۱. پیش درآمد شور
۱۲	۲. رامکلی
۱۶	۳. ایل (ابوعطا)
۱۹	۴. چهارمضرب ابوعطا
۲۳	۵. رنگ ابوعطا
۲۵	۶. دیرگاه (افشاری)
۲۸	۷. دیرینه (مخالف سه‌گاه)
۳۰	۸. پیش درآمد همایون
۳۲	۹. رنگ همایون
۳۵	۱۰. تمرین اصفهان
۳۷	۱۱. لحظه (اصفهان)
۴۰	۱۲. چهارمضرب بیات راجه
۴۲	۱۳. فیروزه (اصفهان)
۴۴	۱۴. زرقا (لامینور)
۴۷	۱۵. اطلسی (ماهور)
۴۹	۱۶. یگانگی (ماهور)
۵۴	۱۷. تمرین ماهور
۵۶	۱۸. رنگ یک چوبه (ماهور)
۵۹	۱۹. تمرین چهارگاه
۶۱	۲۰. دگره‌ای از یک تصنیف قدیمی
۶۶	۲۱. مجال (نوا)
۶۸	۲۲. رنگ راست پنجگاه

پیش در آمد

ایجاد اثر در بخش آموزش موسیقی و نمایان ساختن ساختارهای موسیقایی ذهن خلاقه، امروز ضرورتی احساس شده و جزو جدانشدنی پیشرفت در زمینه‌ی نوازندگی است. هرچند در ایران، این مهم، بسیار نوپا و نوظهور است، اما در این مدت زمان کوتاه به سرعت رشد کرده و به پیش رانده است. برای یک ساز نوشتن (به مفهوم قطعه‌ای سازی)، جدا از سلیقه‌ی ملودی‌پردازی، مفاهیم مختلفی از جمله ساختار موسیقایی، شناخت تکنیک‌ها و ظرافت‌های ساز موردنظر، آشنایی با تاریخچه‌ی نوشتاری آن و از همه مهم‌تر تجربه، که به تدریج می‌دهد نیاز نوازنده را بر مبنای قطعه‌ی نوشته‌شده برآورده کنی، لازم است. «برای عود» مجموعه قطعاتی است برای ساز عود که تمامی ویژگی‌های بیان‌شده را داراست که البته از نگاه شخصی و فردیت نگارنده‌ی آن برآمده که خود سال‌هاست با عود و برای عود کوشیده است؛ چه در گروه‌نوازی و چه در آموزش، با این ساز همراه و بر گسترش آن کوشا بوده. قرن‌هاست که این ساز در میان است و طنین ساز از «فارابی»، این موسیقی‌شناس برجسته در قرن سوم و چهارم تا رساله‌هایی از «الکندی»، «ابن سینا»... همواره درباره‌ی عود بحث‌ها شده است و آن را کامل‌ترین آلات ذوات‌الاولات دانسته‌اند. هرچند امروز در موسیقی سنتی و ملی ما، این ساز گستردگی تار و سنتور و دیگر سازهای ما را از لحاظ حجمه‌ی نوازندگی ندارد، اما از دوره‌ی ساسانیان، این ساز از آلات موسیقی ایران بوده که این غریبه‌ماندن، خود مقاله و مبحثی جدا می‌خواهد، حتی از نظر مکتوبات موسیقی امروزی نیز، در میان دیگر سازها، کتاب‌های کمتری در این زمینه به چاپ رسیده که از سه، چهار عنوان تجاوز نمی‌کند که امید است به رشد چشمگیری برسد. گذشته از آنکه عود به دلیل نوع صدادهی و محدوده‌ی صوتی‌اش از مهم‌ترین و اصلی‌ترین سازهای ارکستر موسیقی ما می‌باشد، امروزه سازی جهانی است و پا را از مرزهای ما فراتر نهاده و در همین خاورمیانه و محدوده‌ی شمالی «افریقا» مانند «تونس» و «مصر»، نوازندگانی هستند که با ساز عود شهرتی جهانی دارند و از سرآمدان این ساز محسوب می‌شوند. باید تلاش کرد که این ساز نیز مانند دیگر اتفاق‌های معنوی ایران، از گردونه‌ی نام‌آرانش خارج نشود. «برای عود» می‌تواند تلاشی در این زمینه باشد.

امیرعباس ستایشگر

سخنی کوتاه درباره‌ی «برای عود»

قطعه‌های کتاب حاضر، با توجه به نیاز هنرجویان ساز عود، بین سال‌های ۱۳۸۶ تا ۱۳۸۹ ساخته شده و تلاش بر این بوده است که ساختار قطعات، مبتنی بر جوهر موسیقی ایرانی که همانا ردیف موسیقی ایرانی است، متمرکز باشد. علامت‌ها و نشانه‌های استفاده شده در این کتاب، اغلب از آنچه در دیگر کتاب‌های مربوط به عود و تار و سه‌تار به کار رفته، برداشت شده است و در مواردی که برای یک تکنیک خاص (مانند دراب) چندین علامت مختلف وجود داشته، علامتی انتخاب شده که بیشترین بسامد را داشته است. در یک مورد، برای انگشت‌گذاری روی سیم‌های دوم، سوم و چهارم، علامتی جدید پیشنهاد شده است. در پایان، گفتنی است که اگر باری دوستان هنرمندم، «مریم خدابخش»، «آزاده احمدی» و همیاری انتشارات هنر موسیقی نبود، این دفتر به انجام نمی‌رسید.

محمد رضا ابراهیمی، بهار ۱۳۹۰

درباره‌ی صاحب اثر

«محمد رضا ابراهیمی»، متولد ۱۳۵۰ در تهران، برآمده از رشته‌ی موسیقی از دانشگاه هنر و نوازنده‌ی «تار»، و «عود». او فراگیری موسیقی را نزد «مجید درخشانی»، «ارشاد تهماسبی» و «هوشنگ ظریف» و از سال ۱۳۶۸، آموزش عالی و فعالیت‌های اجرایی خود را از قبیل ضبط موسیقی و اجرای کنسرت، نزد «حسین علیزاده»، آغاز کرد. وی در حال حاضر مدرس موسیقی در دانشگاه هنر می‌باشد.

فعالیت‌های زیر در پرونده‌ی کاری وی دیده می‌شود:

همکاری با گروه‌های:

۱. «هم‌آوایان»: به سرپرستی حسین علیزاده
۲. «طلوع» و «نوروز»: به سرپرستی ارشد تهماسبی
۳. «شهناز»: به سرپرستی مجید درخشانی و «محمد رضا شجران»

تولید آلبوم‌های:

۱. «ذکر» با همراهی گروه «پرسیانو»
 ۲. «ثنا»: تک‌نوازی عود
 ۳. «آواز نگاه» به خوانندگی «غزاله فیلی‌نژاد»
- و تولید مجموعه‌ی «همساز» با همکاری «علی صمدپور»